

i llibres LA REBOTIGA

AUTORS DE FRONTERA

Entre el Líban i Palestina

NAJAT El Hachmi
ESCRITORA

L'escritor libanès **Elias Khoury** serà al Kosmòpolis d'aquest any participant en la taula rodona *Qui tem la literatura?*. Això ja ens ho explicarà, però de moment el que queda clar és que ell no la tem, en tot cas és ell qui deu ser temut. El domador d'imatges susceptibles de convertir-se en ferralla d'epopeia bèl·lica transforma una realitat que ja no ens sobta, bombardejats com estem cada dia per informació més que explícita sobre el conflicte arabopalestí, en autèntica poesia.

Ho fa a través del relat a un amic a *La cova del sol* (Club Editor), la no-

vel·la que va merèixer el premi Palestina el 1998 i el de millor llibre de l'any per *Le Monde* el 2002. M'esperava una història sobre Palestina, sobre tot aquest garbuix tan complicat d'entendre com són els territoris ocupats i adjacents. El que he trobat

són 600 pàgines de relat en segona persona que no cau mai en la monotonia, tria de veu agosarada però que l'autor aconsegueix sotmetre a la seva voluntat amb destresa. Hi he trobat molt més que guerra i mort, tant l'una com l'altra s'acaben convertint en uns personatges més que van apareixent entortolligats amb els protagonistes.

El lector és conscient del tema, d'allò de què ja esperem que ens parli el narrador, però al cap de poques pàgines ja ha aconseguit oblidar-se completament de quina és l'àrea geogràfica on s'insereix l'acció, deixa d'intentar muntar el tren-

caclous històric on trancorren els fets i es deixa emportar per un relat impregnat de saviesa, humanitat i un lirisme molt propi de la literatura àrab que, en canvi, té la intel·ligència de no caure mai en l'autoorientalització. El relat a l'amic, en una habitació d'hospital, d'experiències viscudes conjuntament o per separat, el recompte de morts i absències, els aclariments, la narració tenen, una vegada més, un poder curatiu inigualable. Només amb la paraula, la literatura, poden guarir-se ferides tan fondes.

lbroes@elperiodico.com

EL PERFIL

Philip Roth

A l'autobiografia incompleta 'Los hechos', del 1988, que ara recupera Seix Barral, l'autor d'"El complot contra Amèrica" s'explica a si mateix

SERGI SÁNCHEZ [sesanchez@elperiodico.com]

La primavera del 1987, arran d'una operació quirúrgica de poca importància que va mutar en una prolongada tortura física, **Philip Roth** (Newark, Nova Jersey, 1933) va caure en una profunda depressió. D'aquest núvol d'auto-decepció densa com la mantega va aparèixer la necessitat d'explicar-se a si mateix amb la finalitat, segons ell, de «desmitològitzar-me per induir la despatològització». Aquest dolorós procés es va traduir el 1988 en una autobiografia incompleta titulada *Los hechos* (ara reeditada per Seix Barral), escrita en forma de carta al seu alter ego, Nathan Zuckerman. Autobiografia que incloïa, en un gir magnífic, la seva pròpia crítica literària, subscripta pel seu nemesi en la ficció, que afirmava, rotund: «Qui possibilita que t'esqueixis implacablement, qui et fa de mèdiem en els veritables enfrontaments amb tu mateix... sóc jo». El conflicte entre què és més real, la vida o la literatura, és un dels grans temes de l'obra de **Roth**, obsessionada per psicoanalitzar la feina de l'escriptor i a la vegada per rebutjar, enfadada, els resultats de la teràpia.

El lector sap per aquesta autobiografia que **Roth** és jueu i que tots els seus llibres examinen què significa ser jueu en la societat nord-americana. Més satírica que la del seu admirat **Saul Bellow**, tota la seva producció és una mena d'expiació dels seus orígens. Fill del subdirector d'una sucursal d'una asseguradora i d'una mestressa de casa, **Roth** va ser un adolescent obediènt, que sempre va fer el que s'esperava d'ell, però que va veure en la universitat una oportunitat d'escapar-se del territori domèstic marcat per la cultura jueva. Els cursos preparatoris de Dret als Newark Colleges de Rutgers van deixar pas als estudis de literatura de la Bucknell University, on **Roth** no només va trobar la seva verdadera vocació com a escriptor sinó que va descobrir el sexe. I, amb el sexe, va arribar la tumultuosa relació amb **Margaret Martinson**, que apareix a *Los hechos* com a Josie. És probable que del seu desastrós matrimoni amb una dona mentalment desequilibrada, gelosa del seu

èxit literari i recelosa del seu atractiu i independència, sorgís la subtil misogínia que recorre la seva obra. Se'n va separar el 1963, quatre anys després de rebre el National Book Award per *Goodbye Columbus*, el seu primer llibre, que li va donar la fama de provocador i veu de la consciència jueva que l'ha perseguit durant tota la seva carrera.

La publicació d'*El trastorn de Portnoy* el 1969 va escandalitzar més d'una feminista, encara que **Roth** només s'estava posant a

l'altura dels temps de l'alliberament sexual usant la veu d'un onanista amb qui probablement tenia molt a veure, gairebé tant com amb els seus altres àlter egos, David Kepesh -*El pecho* (1972), *El profesor del deseo* (1977), *L'animal moribund* (2001)- i Nathan Zuckerman, que a *The Ghost Writer* (1979) tenia 23 anys i que a *L'espectre se'n va* (2007), la seva última novel·la traduïda al català, en té 71. La seva trajectòria ha crescut il·luminada per la vida de Zuckerman, amb qui manté evidents paral·lelismes: tots dos són escriptors, han tingut èxit, pateixen un malaltís solipsisme, una relació d'amor-odi amb la figura paterna, una obsessiva addicció al sexe com a antídote contra el puritanisme nord-americà i, sobretot, contra la mortalitat.

Precisament són Amèrica i la mort els temes que monopolitzen l'últim tram de l'obra de **Roth**. Si a l'època d'*El trastorn de Portnoy* la seva prosa podia resultar escatològica i obscena a l'acostar-se al sexe sense embuts, ara, en llibres com *Patrimoni* (1991) o *La marca de l'home* (2000), l'obscenitat i l'escatologia impregnen la seva mirada cap a la decadència de la carn i la melancolia de l'esperit. No ha de resultar estrany que aquest període crepuscular en la seva obra coincideixi amb el de la seva oficiosa *Trilogia Americana -Pastoral americana* (1997), *Me casé con un comunista* (1999) i *El complot contra Amèrica* (2004): **Roth** opina que Bush és el pitjor president que ha tingut el seu país, i aquestes tres novel·les orbiten al voltant del conservadorisme d'una societat que ha camuflat les seves formes feixistes sota l'aparença de la defensa de les llibertats individuals. A *Indignation*, que acaba de sortir als EUA, explica la història d'un jove jueu, nascut a Newark, que decideix estudiar a Winesburg, Ohio, per alliberar-se del jou repressor patern. Esperem que **Roth** no digui mai que la seva literatura no és autobiogràfica.

LA SOLAPA

OSCAR López
PERIODISTA

Pàgines que deixen empremta

Això d'avui es pot prendre com un joc o un simple exercici de reduccionisme literari. Sé que hi ha lectors que se senten deutors d'un escriptor concret. O d'uns quants. Igual que n'hi ha que prefereixen parlar de títols més que d'autors. A mi m'agradaria anar una mica més enllà, i confessar els meus devots lligams sentimentals amb algunes pàgines que li han donat un impuls a la meua vida, i que, de vegades, han salvat la resta del llibre. No puc oblidar el viatge de *Siddhartha*, de **Herman Hesse**, forjat entre la 15 i la 18, edició de Bruguera, en aquella dècada dels 70 quan l'escriptor alemany era Déu entre l'adolescència. Va ser llavors quan també va arribar l'enlluernament de la pàgina 7 de *La metamorfosis*, de **Kafka** (butxaca d'Aliança), més o menys a la mateixa època en què **Pepe Carvalho**, perdut a *Los mares del Sur* de **Vázquez Montalbán** (Popular de Planeta), cremava un llibre per primera vegada per a mi a la pàgina 28, el *Maurice* d'**E. M. Forster**, per un més que contradictori motiu.

No tinc cap dubte que també podria haver acabat a la pira la dolorosa opinió que deixa a la 10 i 11 el pallasso borratxo de **Heinrich Böll**, que apareix a l'edició del 84 de Seix Barral: «*Existe un remedio de efectos pasajeros: el alcohol; había una medicina eficaz y duradera: Marie, Marie me ha abandonado*». Quin gran aprenentatge sobre l'amor i el desamor en centenars de pàgines gravades. «*Amor del que duele*», a la 112 d'*El viejo que leía novelas de amor*, de **Luis Sepúlveda** (Tusquets). I amor questionat, com el que transita per la inolvidable classe magistral sobre la relació de parella que **Javier Marías** ofereix al seu *Corazón tan blanco* entre la 90 i la 93 de l'edició d'Anagrama, i que tota parella enamorada hauria d'assumir el risc de llegir.

Però em vénen també a la memòria les doloroses pàgines 100 i 101 de *Cien años de soledad*, de **García Márquez**, a Argos Vergara, l'excitant 146 d'*El amante de Lady Chatterley*, de **D. H. Lawrence**, a Bruguera, i moltes més. ¿Per què aquesta solapa paginada, us veig preguntar? Doncs perquè l'altre dia em vaig perdre per la 20, 21 i 22 de la recent *Marcas de nacimiento* (Salamandra), de **Nancy Huston**, i aquests dígets es van gravar per sempre a la meua memòria.

olopez@elperiodico.com